se-lõpuliste nimede käänamisest

Emakeele Seltsi keeletoimkond arutas oma 9. septembri 2026. a koosolekul muu hulgas *se*-lõpuliste nimede käänamist, seda nii isiku- kui ka kohanimede puhul. Senised soovitused käsitlevad kumbagi rühma veidi erinevalt.

Isikunimedes, nagu *Jürise*, *Karuse*, *Kuklase*, *Madise*, *Rebase*, *Tõnise*, säilis soovituse kohaselt käänamisel kogu paradigma ulatuses tüvi muutumatult, seega osastav kääne neist nimedest on *Jüriset*, *Karuset*, *Kuklaset*, *Madiset*, *Rebaset*, *Tõniset*. Igapäevapruugis esineb neist nimedest osastavas käändes ka vorme ilma viimase silbi *e*-ta, nt *õnnitleti Ülle Madist*. Seda esineb siiski vähe ja keeletoimkond jäi siin senise pruugi soovitamise juurde, mis tuleneb sõnade endi tüübist, nt osastav *Madiset*, nagu *mesila* : *mesilat*.

Kohanimede käänamise soovituses on aga pikalt osa vorme olnud seotud nendele vastava üldnime käändevormidega. Eriti puudutab see *se*-lõpuliste kohanimede osastava käände vorme, milles sageli lõpusilbi *e* kaob, vrd *Avanduse* : osastav *Avandust*, *Edise* : *Edist*, *Ignase* : *Ignast*, *Ilvese* : *Ilvest*, *Madise* : *Madist*. Lõppsilbi *e* ei kao, kui eelneb kaashäälikuühend, millele on raske liita osastava tunnust *t*, nt *Arupealse* : *Arupealset*, *Eense* : *Eenset*, *Lähtse* : *Lähtset*.

Seega, kui järgida senist soovitust, peaksime kirjutama *külastame Madist*, kui sõidame Harjumaale Lääne-Harju valda Madise külla, aga *külastame Madiset*, kui küllakutsujaks on president. Kohanimi käändub isikunimest erinevalt.

Selline kahetisus on aga keeles ebaotstarbekas ja tänapäeva keelepruuk neil juhtudel selget vahet ei tee. Emakeele Seltsi keeletoimkond otsustas **pidada ka kohanimede puhul põhiliseks käänamisviisiks seda, milles tüvi ei muutu**, seega osastav oleks nende näidete puhul *Avanduset*, *Ediset*, *Ignaset*, *Ilveset*, *Madiset*. Loomulikult jääb ka senise soovituse kohane vorm kehtima ja nii tuleb normingukohaseks lugeda nii osastava vorme *Avanduset* kui ka *Avandust*, *Alutaguset* kui ka *Alutagust*, samuti *Narvataguset* ja *Narvatagust*. Eriti neil juhtudel, kui käänduva nime lõpus on äratuntav üldnimi, nt *tagune*, mõjub ilma *e*-ta vorm loomulikumana, ent see tunne võib igal keelekasutajal olla erinev, seetõttu norming siin vahet ei tee.

Peeter Päll